

Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS

WAHL

16 päivänä toukokuuta 2013¹

Asia C-157/12

Salzgitter Mannesmann Handel GmbH

vastaan

SC Laminorul SA

(Ennakkoratkaisupyyntö – Bundesgerichtshof (Saksa))

Oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeudellisissa asioissa — Asetus (EY) N:o 44/2001 —
Toisessa jäsenvaltiossa annettun tuomion täytäntöönpano — Epäämisperusteet — Tuomio, joka on
annettu aikaisemmin samassa jäsenvaltiossa samojen asianosaisten välillä oikeusriidassa, jolla on sama
kohde ja sama peruste — Keskenään ristiriitaiset tuomiot

1. Onko jäsenvaltion tuomioistuimen evättävä toisessa jäsenvaltiossa annetun tuomion täytäntöönpano, jos se on ristiriidassa viimeksi mainitussa jäsenvaltiossa annetun tuomioistuinratkaisun kanssa? Bundesgerichtshofin (Saksan liittovaltion korkein oikeus) ratkaistavana oleva ongelma kiteytyy keskeisiltä osiltaan tähän kysymykseen, jota ei ole aiemmin tutkittu.

I Asiaa koskevat oikeussäännöt

2. Asetuksen (EY) N:o 44/2001² (jäljempänä asetus) 45 artiklan 1 kohdan nojalla tuomioistuin, jolta haetaan muutosta toisessa jäsenvaltiossa annetun tuomion täytäntöönpanokelpoisuudesta annettuun päätökseen, ”voi evätä” tuomion julistamisen täytäntöönpanokelpoiseksi ”tai kumota” täytäntöönpanokelpoiseksi julistamisesta tehdyn päätöksen ainoastaan jollakin 34 ja 35 artiklassa mainituista perusteista. Asetuksen 45 artiklan 2 kohdan mukaisesti ulkomaista tuomiota ei saa sen sisältämän asiaratkaisun osalta ottaa uudelleen tutkittavaksi.

3. Asetuksen 34 artiklassa säädetään tämän asian kannalta merkityksellisin osin seuraavaa:

”Tuomiota ei tunnusteta, jos

--

3. tuomio on ristiriidassa sellaisen tuomion kanssa, joka on annettu samojen asianosaisten välillä siinä jäsenvaltiossa, missä tunnustamista pyydetään;

1 — Alkuperäinen kieli: englanti.

2 — Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 44/2001 (EYVL L 12, s. 1).

4. tuomio on ristiriidassa toisessa jäsenvaltiossa tai kolmannessa valtiossa samaa asiaa koskevan ja samojen asianosaisten välillä aikaisemmin annetun tuomion kanssa ja viimeksi mainittu tuomio täyttää ne edellytykset, jotka ovat tarpeen sen tunnustamiseksi siinä jäsenvaltiossa, missä tunnustamista pyydetään.”

4. Asetuksen 34 artiklan 3 ja 4 alakohta korvataan 10.1.2015 alkaen asetuksen N:o 1215/2012 45 artiklan 1 kohdan c ja d alakohdalla.³ Näiden uusien säännösten sanamuoto ei poikkea merkittävästi nyt voimassa olevien säännösten sanamuodosta.

II Tosiseikat, oikeudenkäyntimenettely ja ennakkoratkaisukysymys

5. SC Laminorul SA (jäljempänä Laminorul), jonka kotipaikka on Romaniassa, nosti Tribunalul Brăilassa (Brăilan ensimmäisen asteen tuomioistuin, Romania) Salzgitter Mannesmann Handel GmbH -nimistä yhtiötä (jäljempänä Salzgitter) vastaan kanteen, jossa se vaati tätä maksamaan terästuotteiden toimituksen.

6. Tribunalul Brăila hylkäsi kanteen 31.1.2008 antamallaan tuomiolla (ensimmäinen tuomio) sillä perusteella, ettei sitä ollut nostettu kyseisen sopimuksen toista osapuolta eli Salzgitter Mannesmann Stahlhandel GmbH -nimistä yhtiötä (aiemmin Salzgitter Stahlhandel GmbH) vastaan. Tuomio sai lainvoiman.

7. Laminorul aloitti Salzgitteria vastaan samassa tuomioistuimessa uuden samaa asiaa koskevan oikeudenkäynnin. Haaste annettiin tiedoksi Salzgitterin aikaisemmalle romanialaiselle oikeudenkäyntiasiamiehelle, jonka asianajovaltakirja oli Salzgitterin mukaan rajattu koskemaan ainoastaan ensimmäistä oikeudenkäyntiä. Tästä syystä kukaan ei edustanut Salzgitteria romanialaisessa tuomioistuimessa pidetyssä istunnossa, jossa Salzgitteria vastaan annettiin 6.3.2008 yksipuolinen tuomio (jäljempänä toinen tuomio), jolla tämä velvoitettiin maksamaan Laminorulille 188 330 euroa.

8. Salzgitter haki tämän jälkeen mainitun toisen tuomion kumoamista sillä perusteella, ettei sitä ollut haastettu lainmukaisesti toisen menettelyn kuluessa. Tribunalul Brăila jätti tämän hakemuksen tutkimatta 8.5.2008 antamallaan tuomiolla, koska vastaaja oli laiminlyönyt vaadittujen leimaveromerkkien toimittamisen.

9. Landgericht Düsseldorf (Düsseldorfin alueellinen tuomioistuin, Saksa) julisti 21.11.2008 tekemällään päätöksellä toisen tuomion täytäntöönpanokelpoiseksi. Salzgitter valitti tästä päätöksestä.

10. Salzgitter myös valitti vuoden 2008 lopussa toisesta tuomiosta Romaniassa ja vaati toisen tuomion kumoamista jälleen sillä perusteella, ettei sitä ollut haastettu istuntoon. Valitus jätettiin 19.2.2009 annetulla tuomiolla tutkimatta.

11. Tämän jälkeen Salzgitter teki uuden valituksen, jossa se vaati toisen tuomion kumoamista ensimmäisen tuomion lainvoiman perusteella. Curtea de Apel Galați (Galatin muutoksenhakutuomioistuin, Romania) hylkäsi valituksen 8.5.2009 antamallaan tuomiolla sillä perusteella, että se oli tehty myöhässä; Înalta Curte de Casație și Justiție (Romanian korkein oikeus ja kassaatiotuomioistuin) vahvisti tämän tuomion 13.11.2009 antamallaan tuomiolla.

3 — Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 12.12.2012 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 1215/2012 (uudelleenlaadittu) (EUVL L 351, s. 1).

12. Koska Romaniassa käytössä olevat oikeussuojakeinot oli käytetty loppuun, Saksassa vireillä ollutta täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista koskevaa oikeudenkäyntimenettelyä, jota oli valitusvaiheessa lykätty, voitiin jatkaa. Oberlandesgericht Düsseldorf (Düsseldorfin alueellinen ylempi oikeusaste, Saksa) hylkäsi Salzgitterin täytäntöönpanokelpoiseksi julistamisesta tekemän valituksen perusteettomana 28.6.2010 antamallaan ratkaisulle.

13. Salzgitter valitti tämän jälkeen oikeudellisin perustein toisen tuomion täytäntöönpanokelpoisuudesta Bundesgerichtshofiin.

14. Bundesgerichtshof katsoi, että asetuksen N:o 44/2001 34 artiklan 4 alakohdan tulkinnasta oli epäselvyyttä, minkä vuoksi se päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan kysymyksen:

”Kattaako [asetuksen] 34 artiklan 4 alakohta myös sellaiset tapaukset, joissa on kyse samassa jäsenvaltiossa (tuomiovaltio) annetuista keskenään ristiriitaisista tuomioista?”

15. Kirjallisia huomautuksia ovat esittäneet Salzgitter, Saksan, Espanjan, Italian ja Romanian hallitukset sekä Euroopan komissio. Suullisia huomautuksia esittivät 14.3.2013 pidetyssä istunnossa Salzgitter ja komissio.

III Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen ja unionin tuomioistuimessa osapuolina olevien huomautukset

16. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, ettei asetuksen 34 artiklan 2 alakohdan mukaista epäämisperustetta voida soveltaa käsiteltävässä asiassa, koska Salzgitterille annettiin mahdollisuus valmistautua vastaamaan asiassa. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan myöskään 34 artiklan 1 ja 3 alakohdan ja 35 artiklan epäämisperusteita ei voida soveltaa. Asian ratkaisu riippuu ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan näin ollen asetuksen 34 artiklan 4 alakohdassa säädetyn epäämisperusteen tulkinnasta. Mainittua säännöstä sovelletaan 45 artiklan 1 kohdan nojalla tuomion täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista koskevaan muutoksenhakumenettelyyn.

17. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan ensimmäinen tuomio, jolla Laminorulin nostama suorituskanne hylättiin, ja toinen tuomio, jolla kyseinen kanne hyväksyttiin, ovat keskenään ristiriitaiset. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa lisäksi, että ensimmäinen tuomio on tunnustettavissa Saksassa.

18. Näistä syistä Bundesgerichtshof esittää unionin tuomioistuimen arvioitavaksi kaksi erilaista tulkintaa asetuksen 34 artiklan 4 alakohdasta. Asetuksen 34 artiklan 4 alakohdan sanamuoto tukee siitä esitettyä ensimmäistä tulkintaa, jonka mukaan säännös edellyttää kolmen valtion välistä suhdetta. Siinä säädetty poikkeus käsittää ainoastaan tilanteet, joissa jäsenvaltio, missä tunnustamista pyydetään, joutuu ottamaan kantaa kahteen keskenään ristiriitaiseen tuomioon, jotka on annettu kahdessa eri jäsenvaltiossa tai jäsenvaltiossa ja kolmannessa maassa. Italian, Romanian ja Espanjan hallitukset sekä komissio puoltavat tätä tulkintaa.

19. Toisen tulkinnan mukaan epäämisperusteita sovelletaan myös tilanteessa, jossa kaksi keskenään ristiriitaista tuomiota on annettu samassa jäsenvaltiossa (jäljempänä valtionsisäinen ristiriita). Tämä tulkinta perustuu ensisijaisesti arvioon asetuksen 34 artiklan 3 ja 4 alakohdan rakenteesta ja päämäärästä. Sen mukaan 34 artiklan 3 alakohta käsittää kaikki tilanteet, joissa on annettu keskenään ristiriitaiset tuomiot siinä jäsenvaltiossa, missä tunnustamista pyydetään, ja toisessa jäsenvaltiossa, kun taas 34 artiklan 4 alakohta käsittää kaikki muut tilanteet, joissa ulkomaisten tuomioistuinten antamat tuomiot ovat ristiriidassa keskenään. Salzgitter tukee tätä tulkintaa.

20. Saksan hallitus väittää, ettei asetuksen perusteella voida ratkaista sellaisia tuomioiden keskinäisiä ristiriitoja, jotka voidaan ratkaista kansallisen lainsäädännön perusteella. Saksan hallitus esittää kuitenkin, että poikkeustilanteessa, kuten ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen käsiteltävänä olevassa asiassa, jossa ristiriitaa ei voida ratkaista tuomiovaltion lainsäädännön perusteella, on lainaukon täyttämiseksi sovellettava asetuksen 34 artiklan 4 alakohtaa. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin mainitsee myös tämän mahdollisen tulkinnan, jota Salzgitter tukee toissijaisesti.

IV Asian tarkastelu

A Yleiset huomautukset

21. Edeltäjänsä Brysselin yleissopimuksen⁴ tapaan asetuksen tavoitteena on ”ratkaista tuomioistuinten toimivaltaa koskevat kysymykset siviili- ja kauppaoikeuden alalla jäsenvaltioiden välisissä suhteissa sekä helpottaa tuomioistuinratkaisujen täytäntöönpanoa”.⁵

22. Yhtäältä tuomioistuinten toimivaltaa ja toisaalta tuomioiden tunnustamista sekä niiden myöhempää täytäntöönpanoa koskevat säännöt ovat kaksi tukipilaria, joiden avulla asetuksella tavoiteltu tuomioiden vapaa liikkuvuus voidaan saavuttaa.⁶

23. Ensinnäkin tuomioistuinten kansainvälistä toimivaltaa koskevat säännöt, myös erityistä ja yksinomaista toimivaltaa koskevat säännöt, vahvistetaan asetuksen luvussa II rajat ylittävien riita-asioiden käsittelyn helpottamiseksi.

24. Tuomioistuinten toimivaltaa koskevat säännökset eivät kuitenkaan yksinään riittäisi estämään sitä, että Euroopan unionin yhtenäistä lainkäyttöä häiritäisiin panemalla samasta asiasta vireille useita menettelyjä eri tuomioistuimissa. Se olisi vastoin asetuksen toista tavoitetta, joka on ”varmistaa, ettei eri jäsenvaltioissa anneta keskenään ristiriitaisia tuomioita”.⁷

25. Jotta rinnakkaiset oikeudenkäynnit eri jäsenvaltioiden tuomioistuimissa ja ristiriitaiset tuomiot voidaan estää, asetuksen luvussa II olevia tuomioistuinten toimivaltaa koskevia säännöksiä on täydennetty 9 jaksoon sisältyvillä vireilläoloa koskevilla säännöksillä. Viimeksi mainituilla säännöksillä pyritään sulkemaan alusta alkaen pois se mahdollisuus, että annetaan keskenään ristiriitaisia tuomioita.⁸

26. Toiseksi tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevien sääntöjen ansiosta tuomioiden vaikutukset ovat samat jäsenvaltiossa, jossa niiden tunnustamista haetaan, kuin ne olisivat tuomiovaltiossa.⁹ Täytäntöönpanosta säädetään tarkemmin asetuksen luvussa III olevassa 2 jaksossa.

27. Euroopan unionin lainkäytön perustana olevan keskinäisen luottamuksen ansiosta ”menettely, jolla jäsenvaltiossa tunnustetaan täytäntöönpanokelpoiseksi toisessa jäsenvaltiossa annettu tuomio, on tehokas ja nopea”.¹⁰ Näin ollen yhdessä jäsenvaltiossa annettu tuomio on pantava täytäntöön toisessa jäsenvaltiossa, ”kun tuomio asiaan osallisen hakemuksesta on siellä julistettu

4 — Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 27.9.1968 tehty yleissopimus (EYVL 1978, L 304, s. 36), sellaisena kuin se on muutettuna uusien jäsenvaltioiden liittymistä tähän yleissopimukseen tehdyillä myöhemmillä yleissopimuksilla.

5 — Asia C-292/10, G, tuomio 15.3.2012 (44 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

6 — Ks. asetuksen johdanto-osan kuudes ja kymmenes perustelukappale.

7 — Ks. asetuksen johdanto-osan 15 perustelukappale.

8 — Ks. Brysselin yleissopimuksen 21 artiklasta asia C-116/02, Gasser, tuomio 9.12.2003 (Kok., s. I-14693, 41 ja 42 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

9 — Asia C-139/10, Prism Investments, tuomio 13.10.2011 (Kok., s. I-9511, 31 kohta).

10 — Ks. asetuksen johdanto-osan 17 perustelukappale.

täytäntöönpanokelpoiseksi”.¹¹ Asetuksen 41 artiklan mukaan ”tuomio julistetaan täytäntöönpanokelpoiseksi heti, kun 53 artiklan edellyttämät muodollisuudet on täytetty” eli kun on esitetty tuomion jäljennös, joka ”täyttää tarvittavat vaatimukset sen alkuperäisyyden toteamiseksi”, ja liitteen V mukainen vakiolomake, jonka tuomiovaltio on täyttänyt. Asetuksen 45 artiklan 2 kohdalla estetään tuomioistuinta, missä tunnustamista pyydetään, ottamasta ulkomaista tuomiota sen sisältämän asiaratkaisun osalta uudelleen tutkittavaksi.

28. Edellä mainituista vireilläoloa koskevista säännöistä huolimatta keskenään ristiriitaisia tuomioita ei voida välttää esimerkiksi, jos asiaa käsittelevä tuomioistuin ei ole tietoinen aikaisemmin muussa tuomioistuimessa aloitetusta vireillä olevasta menettelystä. Asetuksen 34 artiklan säännöksillä säännellään näin ollen myös tällaisten ristiriitatilanteiden ratkaisemista sen jälkeen, kun tuomio on annettu.

29. Tuomion tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskeva ensimmäinen epämisperuste liittyy oikeusjärjestyksen perusteisiin (*ordre public*).¹² Asetuksen 34 artiklan 2 alakohdassa säädetty toinen epämisperuste liittyy lähinnä menettelyllisiin puutteisiin, jotka saattavat johtaa puolustautumisoikeuksien loukkaamiseen. Asetuksen 34 artiklan 3 ja 4 alakohdassa tarkoitettut poikkeukset liittyvät keskenään ristiriitaisiin tuomioihin. Asetuksen 34 artiklan 4 alakohdan nojalla aikaisemmin annettu ulkomainen tuomio on ensisijainen *prior tempore*, *potior jure* -periaatteen mukaisesti, kun taas 34 artiklan 3 alakohdan mukaan siinä jäsenvaltiossa, missä tunnustamista pyydetään, annetut tuomiot ovat ensisijaisia muissa jäsenvaltioissa annettuihin tuomioihin nähden riippumatta siitä, milloin viimeksi mainitut tuomiot on annettu.¹³

30. Unionin tuomioistuin on todennut näistä poikkeuksista ensinnäkin, että niitä on tuomioiden vapaan liikkuvuuden varmistamiseksi tulkittava suppeasti siksi, että niillä rajoitetaan yhden asetuksella tavoitellun perustavanlaatuisen päämäärän toteuttamista.¹⁴ Toiseksi poikkeusten luettelo on tyhjentävä.¹⁵ Kolmanneksi asetuksen 34 artiklan 2, 3 ja 4 alakohta ovat *lex specialis* -asemassa verrattuna asetuksen 34 artiklan 1 alakohtaan, joka on luonteeltaan yleinen. Asetuksen 34 artiklan 1 alakohtaa ei siten voida soveltaa, jos asiaa koskevista oikeusjärjestyksen perusteista on säädetty muissa poikkeuksissa.¹⁶

31. Edellä mainituilla säännöillä ei yhdenmukaisteta jäsenvaltioiden menettelysääntöjä eivätkä ne vaikuta näihin menettelysääntöihin.¹⁷ Niillä ei etenäkään oteta käyttöön lainvoiman saaneita kansallisia tuomioita koskevia uusia muutoksenhakukeinoja. Niissä ainoastaan säädetään eri tuomioistuinten antamien keskenään ristiriitaisten tuomioiden vaikutuksista.

11 — Ks. asetuksen 38 artiklan 1 kohta.

12 — Ks. asetuksen 34 artiklan 1 alakohta. Asetuksen 45 artiklan nojalla 34 artiklassa mainittuja perusteita sovelletaan myös tuomion täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista koskevaan muutoksenhakumenettelyyn.

13 — Ks. esim. asia 145/86, Hoffmann, tuomio 4.2.1988 (Kok., s. 645).

14 — Ks. asetuksen 34 artiklan 1 alakohdasta asia C-619/10, Trade Agency, tuomio 6.9.2012 (48 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

15 — Em. asia Prism Investments, tuomion 33 ja 43 kohta.

16 — Ks. Brysselin yleissopimuksen 27 artiklan 3 kohdasta em. asia Hoffmann, tuomion 21 kohta ja asetuksen 34 artiklan 2 alakohdasta julkisasiamies Kokottin em. asiassa Trade Agency 26.4.2012 esittämän ratkaisuehdotuksen 68 kohta. Ks. myös Jenardin selvitys tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevasta yleissopimuksesta (EYVL 1979, C 59, s. 1) s. 45

17 — Ks. tästä em. asia G, tuomion 44 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen.

32. Kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on huomauttanut, kansalliset prosessioikeudet sisältävät vastaavia sääntöjä kuin asetus. Tällaisilla säännöillä (eli kansallisilla vireilläoloa koskevilla säännöillä) voidaan paitsi ehkäistä valtiosisäisiä ristiriitoja tilanteissa, joissa kanne on nostettu useissa saman jäsenvaltion tuomioistuimissa, myös ottaa käyttöön erilaisia, tuomioistuinratkaisuja koskevia muutoksenhakukeinoja.¹⁸

33. Jäsenvaltiossa annettuun tuomioon voidaan ilmeisistä syistä hakea muutosta ainoastaan tässä jäsenvaltiossa käytössä olevassa menettelyssä eikä turvautumalla toisen jäsenvaltion oikeusjärjestykseen. Asetuksella on näin ollen tarkoitus säätää ainoastaan keinosta, joilla voidaan hakea muutosta sellaisiin oikeusvaltioon kohdistuviin loukkauksiin, joita ei voida korjata kansallisessa prosessioikeudessa. Yksityiset voivat nimittäin vaatia samassa oikeusjärjestyksessä annettuja keskenään ristiriitaisia tuomioita koskevan tilanteen ratkaisemista. Koska kansallisia muutoksenhakukeinoja on jo käytössä, asetuksen tarkoituksena ei ole antaa toisen jäsenvaltion eli sen, missä tuomion tunnustamista pyydetään, tuomioistuimelle toimivaltaa olla ottamatta huomioon tuomiovaltion antamaa tuomiota ja siten tosiasiaa kumota se. Tällaista toimivaltaa ei välttämättä edes ole olemassa tuomiojäsenvaltion oikeusjärjestelmässä sellaisissa tilanteissa, joissa kummatkin kyseiset tuomiot ovat saaneet lainvoiman.

34. Ulkomaisten tuomioiden täytäntöönpanon tarkastelussa on myös tehtävä ero eksekvatuurimenettelyn – eli ulkomaisen tuomion täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista koskevan menettelyn – ja ulkomaisen tuomion myöhemmän tosiasiallisen täytäntöönpanon välillä. Ensimmäisellä mainitulla menettelyllä on tarkoitus sisällyttää ulkomainen tuomio sen jäsenvaltion oikeusjärjestykseen, jossa tunnustamista haetaan, ja se kuuluu täysin asetuksen soveltamisalaan. Varsinaisesta täytäntöönpanosta säädetään sen sijaan kyseisen jäsenvaltion kansallisessa oikeudessa, jos asiaa ei ole yhdenmukaistettu unionin oikeudessa. Asianosainen voi näin ollen riitauttaa tosiasiallisen täytäntöönpanon kansallisten sääntöjen perusteella samalla tavalla kuin siinä jäsenvaltiossa annetun tuomion osalta, missä tunnustamista pyydetään.¹⁹

35. Yhteenvetona rajat ylittävistä riita-asioista siviili- ja kauppaoikeuden alalla voidaan todeta, että asetuksella otetaan käyttöön järjestelmä, jolla säännellään kattavasti tuomioistuimen kansainvälistä toimivaltaa sekä tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa. Ensinnäkin järjestelmän mukaisesti määritetään toimivaltainen tuomioistuin. Toiseksi järjestelmällä estetään se, että keskenään yhtä lailla toimivaltaiset tuomioistuimet tutkivat samaa asiaa kuin se tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi asia ensimmäiseksi saatettiin. Kolmanneksi järjestelmän ansiosta ulkomaiset tuomiot tunnustetaan ja pannaan täytäntöön samalla tavoin kuin siinä jäsenvaltiossa annetut tuomiot, missä tunnustamista pyydetään. Neljänneksi järjestelmällä otetaan käyttöön muutoksenhakukeinoja sellaisia tilanteita varten, joissa on kyse keskenään ristiriitaisista tuomioista, kun tilannetta ei voida ratkaista yksityisen aloitteesta.

36. Ennakkoratkaisukysymyksen on vastattava näiden yleisten huomautusten perusteella.

B Sovelletaanko asetuksen 34 artiklan 4 alakohtaa ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen käsiteltävänä olevassa asiassa kyseessä olevan kaltaiseen tilanteeseen?

37. Kyseenalaistamatta varsinaisesti ennakkoratkaisukysymyksen tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä Espanjan ja Romanian hallitukset ilmaisevat komission tapaan epäilyksensä siitä, ovatko ensimmäinen ja toinen tuomio keskenään ristiriitaiset.

18 — Bundesgerichtshof viittaa tässä yhteydessä Saksan siviiliprosessilain 580 §:n 7 momentin a alakohtaan, jossa säädetään keskenään ristiriitaisia tuomiota koskevasta muutoksenhakukeinosta (jonka edellytyksenä on 586 §:n 1 momentissa asetetun määräajan noudattaminen), ja Romanian siviiliprosessilain vastaavaan 332 §:n 1 momentin 7 alakohtaan, johon sovelletaan samanlaista määräaikaa lain 324 §:n 1 momentin nojalla.

19 — Ks. em. asia Prism Investments, tuomion 40 kohta.

38. Haluan korostaa tästä, että Bundesgerichtshofin ennakkoratkaisupyyntönsä esittämän näkemyksen mukaan kyseiset tuomiot ovat keskenään ristiriitaiset ja ensimmäinen tuomio on tunnustettavissa Saksassa. Unionin tuomioistuimen tehtävänä ei ole ennakkoratkaisumenettelyssä kyseenalaistaan ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen suorittamaa tosiseikkojen toteamista ja arviointia, koska se kuuluu kansallisten tuomioistuinten toimivaltaan.²⁰ Unionin tuomioistuimen on näin ollen vastattava ennakkoratkaisukysymykseen ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämien tietojen perusteella asiassa esitetystä epäilyistä huolimatta. Jos unionin tuomioistuin kuitenkin yhtyy edellä mainittujen hallitusten ja komission näkemykseen, on vaara, että ennakkoratkaisukysymys voikin olla pelkästään hypoteettinen.

39. Istunnossa esitettyjen huomautusten perusteella on kuitenkin korostettava, ettei tuomioiden voida katsoa olevan keskenään sopusoinnussa pelkästään siksi, ettei ensimmäinen tuomio, jolla kanne hylätään, ole täytäntöönpanokelpoinen. Asetuksen 34 artiklan 3 ja 4 alakohdan mukaiset tunnustamisen epäämisperusteet, joihin 45 artiklan 1 kohdassa viitataan, eivät edellytä, että kummatkin kyseiset tuomiot ovat täytäntöönpanokelpoisia, kunhan niillä on toisensa poissulkevia oikeudellisia vaikutuksia.²¹

40. Ennakkoratkaisukysymyksen kohteen osalta unionin tuomioistuimella ei ole vielä ollut tilaisuutta tulkita asetuksen 34 artiklan 4 alakohdtaa eikä se ole tulkinnut Brysselin yleissopimuksen vastaavaa 27 artiklan 5 kohtaa. Tästä huolimatta on mielestäni selvää, ettei tuomioistuin voi evätä toisessa jäsenvaltiossa annetun tuomion täytäntöönpanoa sillä perusteella, ettei se ole yhteensopiva samassa jäsenvaltiossa annetun toisen tuomion kanssa.

41. Tämä seuraa mielestäni asetuksen 34 artiklan 4 alakohdan sanamuodosta.

42. Asetuksen 32 artiklassa esitetyn yleisen määritelmän mukaan tuomion käsitteellä tarkoitetaan muun kuin kyseessä olevan ”jäsenvaltion tuomioistuimen ratkaisua”. Tämän määritelmän perusteella asetuksen 34 artiklan 4 alakohdan sanamuotoa voidaan laajentaa siten, että ”[jäsenvaltion tuomioistuimen antamaa] tuomiota ei tunnusteta, jos – – tuomio on ristiriidassa toisessa jäsenvaltiossa tai kolmannessa valtiossa – – aikaisemmin annetun tuomion kanssa”. Olen näin olen samaa mieltä Espanjan hallituksen ja komission kanssa siitä, että tämän säännöksen on tulkittava viittaavan kolmen valtion väliseen suhteeseen. Tämän vuoksi ei voida hyväksyä Salzgitterin ja Saksan hallituksen ehdottamaa vaihtoehtoista tulkintaa, jonka mukaan 34 artiklan 4 alakohdassa tarkoitettua ”toisen jäsenvaltion”, luettuna yhdessä 34 artiklan 3 alakohdan kanssa, voidaan tulkita viittaavan muuhun kuin siihen jäsenvaltioon, ”missä tunnustamista pyydetään”.

43. Kuten edellä on huomautettu, ennen kaikkea jo asetuksen rakenteesta seuraa, ettei sen 34 artiklan 4 alakohdtaa voida soveltaa valtiosisäiseen ristiriitaan.

44. Asetuksella ei puututa jäsenvaltioiden prosessiautonomiaan eikä res judicata -periaatteen soveltamiseen. Sen ei pidä tulkita tarkoittavan, että sen jäsenvaltion tuomioistuin, missä tunnustamista pyydetään, voi sivuuttaa sellaisen ulkomaisen tuomion täytäntöönpanon, johon voidaan joka tapauksessa hakea muutosta kansallisten sääntöjen mukaisesti vedoten sen väitettyyn ristiriitaisuuteen samassa jäsenvaltiossa aiemmin annetun tuomion kanssa. Asetuksen 34 artiklan 4 alakohdtaa sovelletaan näin ollen ainoastaan, jos asianosaiset eivät voi – sen takia, että kyse on useasta eri jäsenvaltioiden tuomioistuimesta – hakea tuomioon muutosta sillä perusteella, että se on ristiriidassa toisen tuomion kanssa. Kuten Salzgitterin asianajaja myönsi vastauksessaan istunnossa esittämäni kysymykseen, Salzgitterilla oli runsaasti mahdollisuuksia hakea toiseen tuomioon muutosta

20 — Ks. erityisesti asia C-11/07, Eckelkampand ym., tuomio 11.9.2008 (Kok., s. I-6845, 27 ja 32 kohta).

21 — Viittaan esimerkinomaisesti asiaan C-80/00, Italian Leather, tuomio 6.6.2002 (Kok., s. I-4995). Kyseisessä asiassa Landgericht Koblenzin (Koblenzin alueen tuomioistuin, Saksa) 17.11.1998 antama tuomio, jolla hylättiin turvaamistoimia koskeva hakemus, ei myöskään ollut täytäntöönpanokelpoinen toisin kuin Tribunale di Barin (Barin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin, Italia) 28.12.1998 tekemä päätös, jolla vastaava hakemus hyväksyttiin.

Romaniassa. Jos asetuksen 34 artiklan 4 alakohdan tulkittaisiin kattavan myös valtionsisäiset ristiriidat, Salzgitterilla olisi vielä toinen mahdollisuus kumota toinen tuomio ja kiertää näin kansallista prosessioikeutta. Lisäksi kyseinen tulkinta vaikuttaisi samoin kuin sen toteaminen, että Salzgitterin 34 artiklan 2 alakohdan mukaista oikeutta valmistautua vastaamaan asiassa on loukattu, ja ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on aivan oikein hylännyt tämän näkemyksen.

45. En voi myöskään yhtyä Salzgitterin näkemykseen, jonka mukaan olisi ongelmallista jättää valtionsisäiset ristiriidat 34 artiklan 4 alakohdan soveltamisalan ulkopuolelle, sillä tällöin yksi tuomio asetettaisiin ensisijaiseksi toiseen tuomioon nähden. Ehdottamani lähestymistavan mukaan Bundesgerichtshofin on nimittäin annettava etusija toiselle tuomiolle siitä yksinkertaisesta syystä, että toinen tuomio on käsiteltävässä asiassa se, jonka täytäntöönpanoa on pyydetty. Jos unionin tuomioistuin hyväksyy tulkintani, tuleva ratkaisu, jolla Bundesgerichtshof hylkää Salzgitterin käsiteltävässä asiassa tekemän valituksen, olisi asetuksen 32 artiklassa tarkoitettu tuomio. Kyseinen ratkaisu olisi siten asetuksen 34 artiklan 3 alakohdan nojalla sen antamisen ajankohdasta riippumatta ensisijainen ensimmäiseen tuomioon nähden, koska se koskee samojen asianosaisten välistä riita-asiaa. Näin ollen asetuksella käyttöön otettu järjestelmä edellyttäisi, että käsiteltävässä asiassa ensisijainen on toinen tuomio.

46. Huomautan lisäksi, että oikeudellista yhteistyötä yksityisoikeudellisissa asioissa koskeva vastaava johdettu oikeus näyttää vahvistavan näkemykseni siitä, että asetuksen 34 artiklan 4 alakohdan epäämisperusteiden edellytyksenä on kolmen valtion välinen suhde.

47. Asetuksen N:o 805/2004²² 21 artiklan 1 kohdassa, asetuksen N:o 1896/2006²³ 22 artiklan 1 kohdassa ja asetuksen N:o 861/2007²⁴ 22 artiklan 1 kohdassa säädetään, että täytäntöönpano voidaan evätä *jossakin* jäsenvaltiossa aiemmin annetun tuomion perusteella. Näiden epäämisperusteiden soveltaminen edellyttää kuitenkin aina, että kyseiseen ristiriitaan *ei ole vedottu eikä siihen ole voitu vedota* oikeudenkäynnissä siinä jäsenvaltiossa, jossa tuomio on annettu. Vaikuttaa näin ollen selvältä, että mainittuihin säännöksiin sisältyviä epäämisperusteita ei sovelleta tilanteissa, joissa ristiriita olisi voitu ratkaista sisäisesti siinä jäsenvaltiossa, jossa tuomio on annettu, kuten on ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen käsiteltävänä olevassa asiassa.

48. Lisäksi muissa asiaa koskevissa oikeussäännöissä²⁵ viitataan, aivan kuten asetuksessakin, ”toiseen jäsenvaltioon” tai esitetään vastaava ilmaisu. Näistä säännöksistä ei siten voida johtaa edellä esitetystä poikkeavaa lähestymistapaa.

22 — Riitauttamattomia vaatimuksia koskevan eurooppalaisen täytäntöönpanoperusteen käyttöönotosta 21.4.2004 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 805/2004 (EUVL L 143, s. 15).

23 — Eurooppalaisen maksamismääräysmenettelyn käyttöönotosta 12.12.2006 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1896/2006 (EUVL L 399, s. 1).

24 — Eurooppalaisesta vähäisiin vaatimuksiin sovellettavasta menettelystä 11.7.2007 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 861/2007 (EUVL L 199, s. 1).

25 — Viitataan tässä yhteydessä seuraaviin:

- (i) tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa ja asetuksen (EY) N:o 1347/2000 kumoamisesta 27.11.2003 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2201/2003 22 artiklan d alakohta ja 23 artiklan f alakohta (EUVL L 338, s. 1)
- (ii) toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevissa asioissa 18.12.2008 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 24 artiklan d alakohta (EUVL 2009, L 7, s. 1)
- (iii) toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta ja virallisten asiakirjojen hyväksymisestä ja täytäntöönpanosta perintöasioissa sekä eurooppalaisen perintötodistuksen käyttöönotosta 4.7.2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 650/2012 40 artiklan d alakohta (EUVL L 201, s. 107)
- (iv) asetuksen N:o 1215/2012 45 artiklan 1 kohdan c ja d alakohta
- (v) tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla Luganossa 30.10.2007 tehdyn yleissopimuksen 34 artiklan 4 kohta (EUVL L 339, s. 3) (yleissopimuksessa käytetään termiä ”toinen sopimusvaltio”) ja
- (vi) oikeuspaikkasopimuksista 30.6.2005 tehdyn Haagin yleissopimuksen 9 artiklan g alakohta (yleissopimuksessa käytetään termiä ”toisessa valtiossa”; yleissopimus on saatavilla internetsivulta <http://www.hcch.net/>).

49. Lopuksi todettakoon, etten voi hyväksyä Saksan hallituksen ja Salzgitterin esittämää näkemystä siitä, että asetuksen 34 artiklan 4 alakohtaa voitaisiin kuitenkin soveltaa analogisesti (minkä yhteydessä Saksan hallitus viittaa ”poikkeustilanteisiin”). Oikeussäännön analoginen soveltaminen edellyttäisi lainaukkoa.²⁶ Arviointini alussa esittämistäni syistä näyttää siltä, että käsiteltävä asia kuuluu täysin asetuksen soveltamisalaan ja että valtionsisäinen ristiriita on ratkaistava kunkin jäsenvaltion oikeusjärjestyksessä. En näin ollen ole löytänyt asetuksesta tältä osin mitään lainaukkoa.

50. Edellä esitetyistä syistä katson, ettei asetuksen 34 artiklan 4 alakohtaa sovelleta tilanteeseen, jossa on kyse kahdesta samassa jäsenvaltiossa annetusta keskenään ristiriitaisesta tuomiosta.

V Ratkaisuehdotus

51. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa Bundesgerichtshofin esittämään ennakkoratkaisukysymykseen seuraavasti:

Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 44/2001 34 artiklan 4 alakohdassa ei säädetä täytäntöönpanokelpoiseksi julistamisen epäämisestä toisessa jäsenvaltiossa annetulta tuomiolta, joka on ristiriidassa sellaisen samaa asiaa koskevan ja samojen asianosaisten välillä aikaisemmin annetun tuomion kanssa, joka on annettu samassa jäsenvaltiossa kuin tuomio, jonka täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista pyydetään, eikä tällaisen tuomion täytäntöönpanokelpoiseksi julistamisesta tehdyn päätöksen kumoamisesta.

26 — Ks. vastaavasti asia 165/84, Krohn v. BALM, tuomio 12.12.1985 (Kok., s. 3997, 13 ja 14 kohta).